

Ärakiri
Ärisaladused välja võetud

Otsus

Tallinn

14.09.2009 nr 5.1-5/09-0039

[...] taotluse alusel AS-i Swedbank ja Swedbank Varakindlustus AS-i suhtes alustatud järelevalvemenetluse lõpetamine

I Haldusmenetluse alustamine

[...] esitas 29.04.2008.a kirjaga (laekus Konkurentsiametile 02.05.2008.a.) taotluse Swedbank Varakindlustus AS-i ja AS-i Swedbank tegevuse kohta, milles palus teostada järelevalvet kontrollimaks, kas AS-i Swedbank tegevuses esinevad konkurentsiseaduse § 16 (*edaspidi KonkS*) nõuete rikkumise tunnused. Samuti palus taotluse esitaja kontrollida, kas AS-i Swedbank ja Swedbank Varakindlustus AS-i tegevuses esinevad KonkS § 4 nõuete rikkumise tunnused. Konkurentsiseaduse rikkumise tuvastamise puhul taotles kaebuse esitaja ettekirjutuse tegemist ebaseadusliku tegevuse lõpetamiseks.

Samas kirjas esitas taotluse esitaja taotluse oma nime teistele isikutele avaldamiseks mittekuuluvaks tunnistamiseks KonkS § 63¹ lg 3 alusel.

II Haldusmenetluse sisu

Konkurentsiamet alustas järelevalvemenetlust AS-i Swedbank ja tema tütarettevõtja Swedbank Varakindlustus AS-i tegevuse osas eesmärgiga kontrollida nende tegevuse vastavust KonkS §-le 4 ja §-le 16 lähtuvalt kaebuses esile toodud küsimustest.

III Ettevõtjad

Menetluse subjektid:

Swedbank AS (kuni 16.03.2009.a. ärinimi AS Hansapank), reg. kood 10060701, aadress Liivalaia 8, Tallinn, 15039.

Swedbank Varakindlustus AS (kuni 17.03.2009.a. ärinimi AS Hansa Varakindlustus), reg kood 11269248, aadress Liivalaia 12, Tallinn, 15039.

Taotleja - Konkurentsiameti peadirektori 06.05.2008.a.otsusega nr 3.1-8/018 KonkS § 63¹ lg 3 alusel teistele isikutele avaldamisele mittekuuluvaks tunnistatud ettevõtja.

IV Faktilised asjaolud

1. Swedbank'i kontsern

Swedbank Varakindlustus AS-i tegevusalaks on kindlustustegevus ning ta pakub vabatahtlikku sõidukikindlustust, liikluskindlustust ning varakindlustust eraisikutele ja korteriühistutele. Swedbank Varakindlustus AS pakub Swedbanki krediitkaardiklientidele finantskahju- ja õnnetusjuhtumikindlustust ning reisikindlustust. Swedbank Varakindlustus AS-i tooteid müüvad Swedbank AS, Swedbank Liising AS ja Swedbank Autopargi Juhtimise AS, kes tegutsevad juriidilisest isikust kindlustusagentidena. Klientidel on võimalik sõlmida lepinguid ka telefoni ja e-posti teel¹. 2008.a. kogutud kindlustusmaksete kogusummast moodustasid maismaasõidukite kindlustuse maksed 70,8% ja liikluskindlustuse maksed 12,1%². Finantsinspektsiooni andmete kohaselt³ kogus Swedbank Varakindlustus AS 2008. aastal 14% kahjukindlustusseltside poolt kogutud maksetest (2007.a - 10%). Teised suurima osakaalu maksetest kogunud kahjukindlustusseltsid olid 2008.a. If P&C Insurance AS 28%-ga (2007.a. - 31%) ja ERGO Kindlustuse AS 21%-ga (2007.a. - 23%). Swedbank Varakindlustus AS oli suuruselt kolmas kahjukindlustuselts.

Maismaasõidukite kindlustuse osas oli Swedbank Varakindlustuse AS-i poolt kogutud maksete osakaal kahjukindlustusseltside seas 25% (2007.a - 18%) ning liikluskindlustuse osas 6% (2007.a - 3%). Maismaasõidukite kindlustuse osas oli Swedbank Varakindlustus AS suurim kahjukindlustuselts, talle järgnesid If P&C Insurance AS 22%-ga (2007.a - 26%) ja Ergo Kindlustuse AS 20%-ga (2007.a. - 23%). Liikluskindlustuse osas jagas Swedbank Varakindlustuse AS 7.-8. kohta, kusjuures suurimad kahjukindlustusseltsid olid selles osas If P&C Insurance AS 27%-ga (2007.a - 28%) ja Ergo Kindlustuse AS 22%-ga (2007.a. - 23%). Swedbank Varakindlustus AS-i ainuomanikuks on Swedbank AS.

Swedbank Liising AS-i tegevusalade hulka kuulub kinnisvara, tootmis- ja tööstusseadmete, transportvahendite ja muu vallasvara omandamine, võõrandamine ja rentimine (kapitali- ja kasutusrent). Swedbank Liising AS-i 2008. a. aruande kohaselt moodustasid 2008. a. suurima osa liisitavast varast sõiduaudod (82%), millele järgnesid võrdsete osakaaludega veoki- ja põllumajandustehnika (kumbki 5%). Aruande kohaselt oli Swedbank Liising AS 2008. a. turuosaga 45% turuliidri positsioonis. Eesti Liisingühingute Liidu 2008.a. andmete kohaselt omas Swedbank

¹ https://www.swedbank.ee/pdf/about/finance/SBVK_2009_Q1.pdf

² https://www.swedbank.ee/pdf/about/finance/HVK_2008_Q4.pdf

³ Eesti finantsteenuste turg seisuga 31.12.2008, lk 9-10 http://www.fi.ee/failid/ylevaade_12_2008.pdf

Liising AS uusmüügi osas (vallas- ja kinnisvara uusmüük) 44%-st turuosa⁴ (2007.a. - 46%⁵).

Swedbank Liising AS-i ainuomanikuks on valdusettevõtja AS Hansa Capital, mille ainuomanikuks on omakorda Swedbank AS.

Swedbank AS on krediidasutus, mille põhitegevusaladeks on seaduses sätestatud pangatehingud. 2008.a. IV kv andmete kohaselt oli Swedbank ASil Eestis 1,2 mln eraklienti, 92 tuh äriklienti ja 0,9 mln internetipanga klienti ning 82 pangakontorit⁶. Finantsinspektsiooni andmete kohaselt⁷ moodustas 2008.aastal Swedbank AS-i osa pankade koondlaenuportfelli mahust 46%, s.h oli Swedbank AS väljastanud 40% äriühingute laenudest ja 47% eraisikute laenudest. Swedbank AS-i osa hoiuste kogumahust moodustas 48%, s.h äriühingute hoiuste osas 43% ja eraisikute hoiuste osas 56%.

Swedbank AS tütarettevõtjate hulka kuuluvad AS Hansa Capital, Swedbank Liising AS, AS Swedbank Elukindlustus ja AS Swedbank Varakindlustus⁸. Swedbank AS-i veebilehel on avaldatud erakliendile⁹ ja ärikliendile¹⁰ suunatud teave liisingu ja kindlustuse kohta.

Swedbank AS ainuomanikuks ja emaettevõtteks on Swedbank AB.

Käesolevas otsuses on Swedbank Varakindlustus AS-i, Swedbank Liising AS-i ja Swedbank AS-i vajadusel tähistatud ühise nimetusega Swedbank. Menetluse kestel muudeti kontserni ärinimeses nimetus Hansapank nimetuseks Swedbank. Käesolevas otsuses on läbivalt kasutatud nimetust Swedbank.

2. 29.aprilli 2008.a. kirjaga nr 1-1/3340 esitatud taotluse sisu

Taotluse esitaja märgib, et Swedbank Grupp on Baltikumi juhtiv finantsinstitutsioon, millel on tugevad kohalikud pangad Leedus, Lätis ja Eestis. Universaalpangana baseerub Swedbank AS-i ärimudel suurel kliendibaasil ning uute klientide saamine ja olemasolevate hoidmine on võtmetähtsusega. Taotluse kohaselt on Swedbank AS-i turuosa Eesti krediidasutuste seas üle 50% teenuste valdkonnas ja ta mõjutab Eestis finantsturgu olulisel määral. Taotluses märgitakse, et suur hulk Eestis elavaid ja tegutsevaid isikuid on Swedbank AS-iga seotud mõne laenu- või liisinglepingu tõttu. Krediidasutus kogub oma teenuse spetsiifikast tulenevalt kliendi kohta olulist informatsiooni, mida saab ära kasutada viimase finantsotsuste kujundamisel. Swedbank AS on finantshariduse ja -pädevusega isikute jaoks üks suuremaid töandjaid. Taotluse esitaja hinnangul mõjutavad kõik need asjaolud eraisikute otsustusi.

2006.a. suvel alustas oma tegevust AS Swedbank Varakindlustus. 15.02.2007 väljastas Finantsinspektsioon talle kindlustuse tegevusloa ning 20.02.2007 alustati

⁴ <http://www.liisingliit.ee/leht.php?pgID=102&&lang=est>

⁵ <http://www.liisingliit.ee/pilt.php?p=HwhW7EFN.jpeg>

⁶ Swedbank faktides, <https://www.swedbank.ee/about/contact/swedbank/story?language=EST>

⁷ Eesti finantsteenuste turg seisuga 31.12.2008, lk 17-24, http://www.fi.ee/failid/ylevaade_12_2008.pdf

⁸ Swedbank. Majandusaasta aruanne 2008, lk 13, 20 ja 33,

https://www.swedbank.ee/pdfEE/about/finance/reports/info_annual-report-2008_est.pdf

⁹ <https://www.swedbank.ee/private/credit?language=EST>,

<https://www.swedbank.ee/private/insurance?language=EST>

¹⁰ <https://www.swedbank.ee/business/finance?language=EST>

liikluskindlustuse müüki. AS-i Swedbank Varakindlustus tooteid müüvad AS Swedbank ja AS Swedbank Liising, samuti on võimalik klientidel sõlmida lepinguid telefoni ja e-posti teel. AS Swedbank Varakindlustus kasutab turuosa kasvatamiseks Swedbank AS-i positiivset kuvandit ning kanalina Swedbank AS-i jaotusvõrku.

Taotluse esitaja märgib, et pangal on piiramatud võimalused kahjukindlustust kaasa müüa nii autoliisingu kui eluasemelaenuga ning panga kliente on ka muul viisil hõlbus suunata ostma erinevaid finantstooteid paketeerides. Swedbank AS on olemasoleva kliendibaasi, jaotusvõrgu ja eksisteerivate toodete ühendamise teel asunud sisuliselt lisaks krediiditeenuse turu hõivamisele alistama ka kahjukindlustuse turgu.

Konkurentsiseaduse § 16 lg 1 kohaselt on keelatud ühe või mitme ettevõtja poolt turgu valitseva seisundi otsene või kaudne kuritarvitamine kaubaturul.

Taotluse esitajale on teada fakt, et AS Swedbank Varakindlustus pakub kliendile soodustusi Swedbank AS-ga sõlmitavas krediidilepingus juhul, kui tarbija sõlmib kindlustuslepingu AS-ga Swedbank Varakindlustus. Juhul, kui tarbija kindlustuslepingu sõlmimisest AS-ga Swedbank Varakindlustus keeldub, ta krediiti soodustingimustel ei saa.

Taotluse esitaja töö näiteks olukorrad, kus liisingfirma surub liisinglepingu sõlmimisel peale konkreetse kindlustusseltsi – AS-i Swedbank Varakindlustus – lepingut. AS-iga Swedbank Varakindlustus lepingut mitte sõlmides küll otseselt ei keelduta liisinglepingu sõlmimisest, kuid väheinformeeritud ja tüüpitingimuste ahelates kliendilt võetakse otsustusvõimalus sellega, et

- talle ei tutvustata alternatiivseid (näiteks ka soodsamaid) pakkumisi ja võimalusi;
- liisinglepingu tingimused seotakse kindlustuse võtmisega AS-st Swedbank Varakindlustus ehk kindlustuslepingu sõlmimisel teeb liisingfirma liisinglepingus soodustusi võrreldes sellega, kui kindlustuslepingut AS-ga Swedbank Varakindlustus ei sõlmita. Taotluse esitaja märgib, et pealesurutav kindlustusleping AS-ga Swedbank Varakindlustus on kliendile sageli ebasoodsam, kui mõne teise kindlustusseltsi pakkumine;
- liisingu teenust müüakse paketeerituna ning selles on kindlustuslepingu sõlmimine AS-ga Swedbank Varakindlustus juba ette nähtud – lisaks ühendatakse liisingmakse ja kindlustusmakse, mis teeb teenuse hinna läbipaistmatuks ning võimaldab kliendis luua väärkujutelmata, et ta saab kaks toodet koos ostes soodsama tulemuse, kui samu tooteid eraldi ostes, kuigi tegelikkuses ei pruugi see soodsam olla;
- toodet müüakse agressiivselt esitades kogu paketi ilma selgitusteta kliendile lihtsalt allkirjastamiseks – klient ei teagi sageli täpselt, millele ta alla kirjutab.

Taotluse esitaja hinnangul kasutab Swedbank AS valitsevat mõju finantsturul kallutamaks ebaausate võtetega tarbijat endaga lepinguid sõlmima. Seejuures eksitatakse tarbijat sellise tehingu otstarbekuses. Tarbijat kallutatakse muuhulgas sellega, et juhul, kui tarbija võtab liisinguga koos Swedbank Varakindlustuse AS kindlustuspaketi, on liisinglepingu tingimused talle soodsamad võrreldes sellega, kui tarbija ei sõlmi kindlustuslepingut Swedbank Varakindlustuse AS-ga. Soodustus seisneb väiksemas lepingu sõlmimise tasus ja/või madalamas intressis. Kuna aga Swedbank Varakindlustuse AS ei paku kindlustust sugugi soodsaimatel tingimustel võrreldes teiste Eestis tegutsevate kindlustusseltsidega, siis ei pruugi paketi soetamine

olla tarbijale parim ega ka mitte odavam. Küll aga garanteerib tarbijaga pealesunnitult sõlmitud kindlustusleping Swedbank Varakindlustuse AS-le turuosa ja eesmärgiks seatud kasumi. Lubamatu turumanipulatsiooni tagajärjel on taotluse esitaja hinnangul Swedbank Varakindlustuse AS haaranud aastaga turuosa, mille saavutamine vaba konkurentsi tingimustes nii lühikese aja jooksul oleks välistatud. Selline tegevus ei ole kooskõlas konkurentsioigusega.

Taotluse esitaja märgib, et KonkS § 4 lg 1 kohaselt on keelatud konkurentsi kahjustava eesmärgi või tagajärjega ettevõtjatevaheline kokkulepe, kooskõlastatud tegevus ja ettevõtjate ühenduse otsus. Sellest järeldub muuhulgas, et ettevõtjale on keelatud tegevus, mille sisuks on teatud konfidentsiaalse teabe abil eeliste loomine turul osalemiseks (oma valitsevat seisundit ära kasutades) ning seeläbi konkurentsi ebaõiglaseks mõjutamiseks, mille tagajärjeks on turul osalejate turult välja tõrjumine.

Taotluse esitaja taotles Konkurentsiameti poolt järelevalve teostamist järgmiste asjaolude kontrollimiseks:

a) kas Swedbank AS-i ja Swedbank Varakindlustuse AS-i tegevuses on tuvastatavad keelatud kokkulepped (KonkS § 4).

b) kas Swedbank AS-i tegevuses on tuvastatav turgu valitseva seisundi kuritarvitamine (KonkS § 16).

Konkurentsiseaduse rikkumise tuvastamisel palus taotleja teha rikkujale ettekirjutus ebaseadusliku tegevuse lõpetamiseks.

Ei taotlus ega ka taotleja poolt hiljem menetluse vältel esitatud teave ei sisaldanud andmeid konkreetsete episoodide kohta AS-le Swedbank ja tema tütaretttevõtjatele ette heidetavas tegevuses.

3. Taotluse esitajat esindava advokaadibüroo arvamus

14. jaanuaril 2009.a. edastas taotluse esitaja Konkurentsiametile teda esindava advokaadibüroo poolt koostatud arvamuse (05.01.2009.a. nr 8), milles käsitletakse taotluses kajastatud küsimusi Euroopa Kohtu praktika valguses ning mille eesmärk on toetada taotluse esindaja seisukohti õigusteoreetiliselt. Arvamuses märgitakse muuhulgas, et Swedbank AS müüb liisinglepingut viisil, millega kaasneb kohustus sõlmida kindlustusleping Swedbank Varakindlustuse AS-ga ning seda kinnitavad järgmised faktid:

- tagasiside taotluse esitaja enda klientidelt, kes kirjeldavad jõumeetodeid, millega tarbija kallutatakse lepingut sõlmima Swedbank Varakindlustuse AS-iga;
- Swedbank AS-i poolt pärast Swedbank Varakindlustuse AS-i loomist sõlmitud uute liisinglepingute puhul on vaid üksikutel erandlikel juhtudel liisinglepingu esemeks olev vara kindlustatud mõne muu Eesti turul teenust pakkuva kindlustusettevõtja juures ilma, et selleks oleks objektiivset põhjust;
- Swedbank Varakindlustuse AS on ühe aastaga kasvatanud oma turuosa füüsiliste isikute poolt maismaasõidukite kindlustamisel 33%-ilt 39%-ni, mis vaba konkurentsi tingimustes on võimatu;
- Swedbank Varakindlustuse AS maismaasõidukite kindlustusteenusest genereeritud kasum 9 kuu baasil aastal 2008 oli 98 951 745 krooni, mis viitab

üheselt sellele, et turuosa kasv ei ole saavutatud ülisoodsaid kindlustustingimusi pakkudes.

Arvamuse esitaja on seisukohal, et turu valitseja kuritarvituste tuvastamiseks piisab turul selliste tendentside tuvastamisest, mis ei saa ilmneda vaba konkurentsi tingimustes.

Varakindlustusturu hetkeseisundi analüüsimine (ehk valitseva seisundi kuritarvitamise tagajärgede analüüsimine) ja taotluse esitajale teadaolevad faktid (tarbija seletus) annavad alust arvata, et Swedbank AS rikub mitut keeldu, mis sisalduvad konkurentsiseaduses:

- Sundides liisinguvõtjat sõlmima kindlustuslepingu Swedbank Varakindlustuse AS-iga, surub Swedbank AS tarbijale peale ebaõiglasi lepingutingimusi. Ebaõiglane on see, et tarbijal ei ole võimalust valida enda vajadustele vastavat parimat kindlustajat. See omakorda toob kaasa teenuse piiramise tarbija kahjuks, mis KonkS § 16 p 2 kohaselt on keelatud. Tarbijate valikuvabadusele seatav piirang on tarbijale seda enam kahjulik, et nii mõnigi teine varakindlustusteenuse osutaja müüb oma teenust oluliselt soodsamalt, kui Swedbank Varakindlustuse AS.
- Pakkudes tarbijale soodsamaid liisingutingimusi juhul, kui tarbija sõlmib kindlustuslepingu Swedbank Varakindlustuse AS-iga, rikub Swedbank AS KonkS § 16 p 3 sätestatud keeldu eelistada ühte äripartnerit teisele (ehk Swedbank Varakindlustuse AS-i kõikidele teistele), pannes sellega kõik teised kindlustusettevõtjad ebasoodsasse konkurentsiolukorda (ehk teisi kindlustusseltse üldse turult välja tõrjudes);
- KonkS § 16 p 4 kohaselt ei või turu valitseja seada kokkuleppe sõlmimise eelduseks tingimusi, et teine pool võtab endale kokkuleppe objektiga mitteseotud lisakohustusi. Kaudselt surub Swedbank AS tarbijale peale kohustuse sõlmida liisinglepingu sõlmimise eeldusena kindlustusleping just Swedbank Varakindlustuse AS-iga.

Arvamuse esitaja leiab, et kui KonkS § 16 p 1 (ja või 2) ja p 4 rikkumine Swedbank AS-i poolt toob kaasa turu moonutuse tarbijavabaduste rikkumise läbi, siis KonkS § 16 p 3 rikkumine toob kaasa otsese taotleja õiguste rikkumise – Swedbank AS peaks liisinglepingute sõlmimisel soovitama kliendile võrdsetel alustel kõigi kindlustusfirmade vastavat teenust ning mitte olema selles osas koostöös üksnes Swedbank Varakindlustuse AS-ga.

4. Swedbank AS-i seisukohad

4.1. 16.06.2008.a. kiri nr 200.167-030/023555 “Vastus järelepärimisele”

Konkurentsiameti esitas Swedbank AS-le 16.05.2008 teabe nõude nr 3.1-1/08-117, millega teatati haldusmenetluse alustamisest ning paluti esitada omapoolne arvamus ja selgitused taotluse kohta. Swedbank AS asus Konkurentsiametile saadetud vastuses alljärgnevatele seisukohtadele:

Keelatud kokkulepped

Swedbank AS märgib, et Swedbank AS ja Swedbank Varakindlustuse AS ei ole teatud konfidentsiaalse teabe abil eeliste loomisega turul osalemiseks ja seeläbi konkurentsi ebaõiglase mõjutamisega tegelenud. KonkS § 2 lg 3 kohaselt võib lugeda KonkS tähenduses üheks ettevõtjaks samal kaubaturul tegutsevaid ühte kontserni kuuluvaid ettevõtjaid või teisi valitseva mõju kaudu üksteisega seotud ettevõtjaid, kui nende vahel puudub konkurents. Swedbank AS ja Swedbank Varakindlustuse AS kuuluvad mõlemad Swedbank'i kontserni, seega on nad seotud valitseva mõju kaudu. Swedbank AS ja Swedbank Varakindlustuse AS ei tegutse samal kaubaturul, samuti ei konkureeri nad omavahel muul viisil. Seega ei saa Swedbank AS-le ja Swedbank Varakindlustuse AS-le nende omavahelises suhtluses ja tegevustes kuidagi süüksi panna KonkS §-s 4 sätestatud tegevusi.

Turgu valitseva seisundi kuritarvitamine

Swedbank Varakindlustus AS tegutseb autode kaskokindlustuse, kodukindlustuse, liikluskindlustuse ja reisikindlustuse kaubaturul. Mitte ühelgi neist turgudest ei ole Swedbank kontserni kuuluv Swedbank Varakindlustus AS turgu valitsevat seisundit omav ettevõtja.

Swedbank AS märgib, et võttes arvesse kogutud kindlustuspreemiate kogumahtu, on autode kaskokindlustuse kaubaturul suurimaks turuosaliseks If P&C Insurance AS, kes hoiab turust ca 25 %, AS Ergo Kindlustuse turuosa on ligikaudu 23 % ning sama suureks võib hinnata Swedbank Varakindlustus AS turuosa sellel kaubaturul. Kodukindlustuse kaubaturul on turgu valitsevat seisundit omav ettevõtja KonkS tähenduses If P&C Insurance AS, kelle turuosa on 45,6 %, talle järgneb AS Ergo Kindlustus 22,7 %-lise turuosaga ja alles seejärel Swedbank Varakindlustus AS, kes hoiab 15 % kaubaturust. Liikluskindlustuse kaubaturul on Swedbank Varakindlustus AS turuosa kõigest 5,2 %.

Seega ei oma Swedbank AS ega tema kontserni kuuluv ettevõtja Swedbank Varakindlustus AS turgu valitsevat seisundit ühelgi kindlustustegevust puudutaval kaubaturul. Kui ei ole turgu valitsevat seisundit, siis ei saa seda seisundit ka kuritarvitada, järelikult on kaebuses esitatud süüdistused alusetud.

Vastavalt kindlustustegevuse seadusele saab Swedbank AS ja Swedbank Liising AS olla vaid ühe kindlustusandja agendiks ehk siis antud juhul oma kontserni kuuluva Swedbank Varakindlustuse AS-i kindlustusagendiks. See tähendab, et Swedbank Liising AS ja Swedbank AS saavad sõlmida kindlustuslepinguid vaid Swedbank Varakindlustuse AS-i eest ja nimel.

Sellele vaatamata ei seo Swedbank AS ja tema kontserni kuuluvad ettevõtjad Swedbank Varakindlustuse AS ja Swedbank Liising AS erinevate teenuste ostmist kliendi jaoks nii, et ühe teenuse saamise tingimuseks oleks teise teenuse ostmine. Kui klient pöördub näiteks Swedbank Liising AS-i poole autoliisingu lepingu sõlmimiseks, siis teavitab Swedbank Liising AS-i esindaja klienti kohustusest auto kindlustada ning viitab kindlustusseltsidele, mida Swedbank Liising AS liisitud autode kindlustajana aktsepteerib. Vastav nimekiri on avalik ja sellega saab tutvuda internetiaadressil www.hansa.ee. Ka liisingulepingus endas on vastav viide. Sinna nimekirja kuuluvad kõik Eestis tegutsevad kindlustusandjad, sealhulgas, kuid mitte ainult If P&C Insurance AS, AS Ergo Kindlustus ja AS Seesam Varakindlustus.

Eeltoodu kehtib ka eluasemelaenu puhul. Seega ei suru AS Swedbank ega ka Swedbank Liising AS kliendile peale kindlustuse võtmist Swedbank Varakindlustuse AS-st. Klient on vaba tegemaks valiku talle meelepärase kindlustusseltsi kasuks.

Taotluse esitaja väidab, nagu tekitaksid Swedbank Liising AS ja AS Swedbank kliendis soovi osta ka kindlustus Swedbank Varakindlustuse AS-st, pakkudes soodsamaid intresse või lepingutingimusi. See väide ei vasta tõele. [...] Ka kaebaja on kaebuses möönud, et Swedbank Liising AS ja Swedbank Varakindlustus AS ei paku kliendile tooteid koos ostes tegelikult soodsamat paketti, seega ei seo omavahel erinevaid teenuseid. Taotluse esitaja möönab samuti, et Swedbank Liising AS ei paku kindlustust klientidele sugugi soodsamatel tingimustel kui teised kindlustusseltsid.

Taotluse esitaja seisukohalt on kindlustus- ja finantsteenuseid ostev klient lihtsameelne, kellele võib teenust mis tahes tingimustel müüa. Swedbank AS arvates on selline hinnang klientide suhtes alusetu ja ebaõiglane. Kliendid on pakutavate teenuste osas järjest teadlikumad ja sealjuures vägagi hinnatundlikud.

Klientide valikuvõimalust tõendab ilmekalt fakt, et näiteks Swedbank Liising AS-i liisinguportfellist on [...] kliendid valinud kindlustusandjaks mõne teise kindlustusandja (mitte Swedbank Varakindlustuse AS-i).

4.2. 15.09.2008.a. kiri nr 200.167-030/378 “Kaaskiri edastatavatele materjalidele”

Swedbank Varakindlustus AS ja Swedbank Liising AS esitasid Konkurentsiametis 27.08.2008.a toimunud kohtumise tulemusena oma ühiskirjas täiendavad selgitused käesoleva haldusmenetluse käigus tõusetunud küsimustele ja teabe müügistatistikast. Konkurentsiamet soovis saada statistilisi andmeid võrdlemaks AS-ga Hansa Varakindlustus lepingu sõlminud ja mittesõlminud klientidele pakutud liisingulepingu tingimusi. Kuna AS-le Swedbank ette heidetavate tegevuste mõju on olnud kõige tugevam sõiduautode kindlustuses ning sellele oli ka taotluses enim rõhku pandud, keskendus Konkurentsiamet just nimelt selle tegevusala detailsemale kontrollile. 15.09.2008 kirjas esitati üldistavad statistilised andmed kõikide liisingulepingute kohta, mille AS Swedbank Liising sõlmis oma klientidega ajavahemikul 01.01.2008-30.06.2008.a.

15.09.2008 kirjas märgiti, et AS-i Swedbank Liising turuosa kogu liisinguturust on [...] %-lt jaanuaris 2006. a. langenud [...] %-le juulis 2008. a. AS-i Swedbank Varakindlustus turuosa on alates ettevõtte loomisest stabiilselt kasvanud ja moodustab pärast kahte tegevusaastat (kaskokindlustus ja liikluskindlustus) 2008. a. juuli seisuga [...] %.

AS Swedbank Liising sõlmis ajavahemikul 01.01.2008-30.06.2008.a [...] liisingulepingut. Kuigi AS Swedbank Varakindlustus pakkus oma kindlustustooteid nimetatud liisinguvõtjatest klientidele, otsustasid [...] osa klientidest mõne konkureeriva kindlustusseltsi kasuks. Näiteks jaanuaris 2008 sõlmitud liisingulepingute osas otsustasid neist [...] % kaskokindlustuse lepingu ja [...] % liikluskindlustuse lepingu sõlmida mõne konkureeriva kindlustusseltsi juures. Nimetatud näide tõendab AS-i Swedbank Liising hinnangul asjaolu, et AS Swedbank Liising ei tee oma klientidele takistusi erinevate kindlustusseltside valikul. AS-i

Swedbank Liising interneti kodulehel on sätestatud, et aktsepteeritakse kõiki Eestis tegutsevaid kindlustusseltse.

AS-i Swedbank Liising klientide hinnastamine põhineb klientidele määratud individuaalsel skooringul. Kasutatav skooringumudel ei arvesta asjaolu, millises kindlustusseltsis liisinguesemeks olev vara kindlustatakse. Seega on välistatud, et AS-i Swedbank Varakindlustuse valinud klient saaks endale soodsama intressi seetõttu, et klient valis kindlustusfirmaks AS-i Swedbank Varakindlustus.

Veendumaks, et realselt teostatud tehingud ka nimetatud praktikat toetavad, koostati väljavõtte kõikidest 2008. a. esimese 6 kuu jooksul sõlmitud liisingulepingutest ja võrreldi nimetatud lepingute intressimarginaale sõltuvalt sellest, kas klient kindlustas oma liisingueseme AS-s Swedbank Varakindlustus või mõnes muus kindlustusseltsis. [...].

[...]

[...] Seega ei ole AS Swedbank Liising pakkunud AS-i Swedbank Varakindlustus klientidele soodsamaid finantseerimistingimusi.

Toodud andmed näitavad AS-i Swedbank Liising hinnangul, et AS Swedbank Liising ei paku kindlasti soodsamatel tingimustel finantseerimistooteid nendele klientidele, kes kindlustavad liisinguesemeks oleva vara AS-s Swedbank Varakindlustus.

Kirjas märgitakse, et AS Swedbank Varakindlustus võimaldab oma klientidel vabalt kindlustuslepinguid selle tähtaja jooksul ilma sanktsioonideta üles öelda. Täiendavaid kulusid ega trahve klientidele sellega ei kaasne. Kliendil piisab vaid vastavasisulise kirjaliku avalduse esitamisest.

Kirjale lisatud tabelites sisaldusid kokkuvõtvalt alljärgnevalt kirjeldatud andmed: 2008. a. I poolaastal otsustas sõiduautode liisingulepingu sõlminud klientidest [...] % sõlmida kaskokindlustuse lepingu ning [...] % liikluskindlustuse lepingu AS-ga Swedbank Varakindlustus. Samal perioodil sõlmitud liisingulepingutes oli keskmine intressimarginaal nende puhul, kes sõlmisid liikluskindlustuse lepingu AS-ga Swedbank Varakindlustus [...] % ning nende puhul, kes sõlmisid liikluskindlustuse lepingu mõne muu kindlustusseltsiga [...] %. Kaskokindlustuse osas olid vastavad näitajad [...] % ja [...] %.

4.3. Swedbank AS-i 13.11.2008.a. kiri nr 013.KA6-030/40340-2 „Täiendav selgitus ja kaaskiri edastatavatele materjalidele“

Vastuseks Konkurentsiameti 17.10.2008.a. kirjaga nr 5.1.1/08-206 esitatud täiendavale järelepärimisele esitas Swedbank AS täiendavad selgitused ja andmed, sealhulgas kirjelduse ja selgitused kliendi riskisuse hindamise (skooringu mudeli) kohta, lühiülevaate toimingutest, mis teostatakse kliendihalduri poolt enne kliendile liisingupakkumise tegemist, tüüpilise Swedbank Liising AS-i standardliisingu pakkumise koos AS-i Swedbank Varakindlustus vabatahtliku kindlustuse pakkumisega, kuupõhised uusmüügi aruanded perioodist 01.01.2007.a. kuni 30.06.2008.a. ja soovitatavate marginaalide tabeli.

Esitatud skooringu mudeli [...] kirjeldusest ei nähtu, et kliendi skooringu tulemus võiks sõltuda sellest, millise kindlustusseltsi teenuseid ta kasutab.

Esitatud tüüpiline Swedbank Liising AS-i standardliisingu pakkumine ja AS-i Swedbank Varakindlustus vabatahtliku kindlustuse pakkumine ei sisaldanud teavet selle kohta, kas liisingutingimused sõltuvad kindlustusseltsi valikust.

Andmetest, mis käsitlevad uusmüügi (perioodi 01.01.2007.a. kuni 30.06.2008.a. jooksul Swedbank Liising AS-i poolt sõlmitud kõiki uusi liisingulepingud) keskmisi marginaale skooringuklasside ja Swedbank Liising AS-i kindlustusega kaetud ja mittekaetud lepingute lõikes ei nähtu, et uute liisingulepingute puhul oleksid marginaalid üldjuhul kõrgemad juhul, kui klient on sõlmitud kindlustuslepingu mõne teise kindlustusseltsiga. Kõikidel kuudel oli AS-ga Swedbank Varakindlustus liikluskindlustuslepingu mittesõlminud klientide keskmine intressimarginaal soodsam, välja arvatud mais, juunis ja augustis 2007, mil AS-ga Swedbank Varakindlustus liikluskindlustuslepingu sõlminud klientide intressimarginaal oli vähesel määral soodsam. Kaskokindlustuse osas oli AS-ga Swedbank Varakindlustus liikluskindlustuslepingu sõlminud klientide intressimarginaal vähesel määral soodsam üksnes juunis ja oktoobris 2007, ülejäänud kuudel oli AS-ga Swedbank Varakindlustus kaskokindlustuslepingu mittesõlminud klientide keskmine intressimarginaal soodsam.

4.4 Swedbank AS 07.04.2009.a. kiri nr 013.KA6-030/188 „Täiendav selgitus ja kaaskiri edastatavatele materjalidele“

Konkurentsiamet palus 25.03.2009.a. kirjas nr 5.1-1/09-0162-001 Swedbank AS-i esitada mis tahes kehtivad juhendid, mis on koostanud oma töötajate tegevuse reguleerimiseks teenuste ja toodete müügiks ning mille eesmärgiks on muuhulgas konkurentsiseaduse järgimise tagamine. Swedbank AS esitas 07.04.2009 Konkurentsiametile sisedokumendid, mis on otseselt seotud ja reguleerivad liisingu- ja kindlustusteenuste pakkumist klientidele, sealhulgas dokumendi „Konkurentsioiguse nõuete järgimise kord Hansapanga grupi Eesti ettevõtetes“. Nimetatud korra p-s 3.5.2 on sätestatud, „et kliendil peab olema õigus valida paketti kuuluvaid teenuseid ka pakettist eraldi ning teenuste koosmüügi korral peab kliendil olema õigus teenuse pakkujat valida“.

4.5. Swedbank Liising AS juhatuse liikme Sven Jürgensoni 22.05.2009.a. e-kiri „Liisingu pakkumine“

06.05.2009.a. toimus Konkurentsiametis kohtumine Swedbank AS-i ja Swedbank Liising AS-i esindajatega. Nimetatud kohtumisel tegi Konkurentsiamet ettepaneku, et erinevate tõlgenduste ärahoidmiseks ja tarbija läbipaistva teavitamise eesmärgil võiks tüüpiline Swedbank Liising AS-i standardliisingu pakkumine sisaldada selgesõnalist teavet selle kohta, et finantseerimistingimused ei ole seotud ega sõltu liisinguvõtja poolt valitud kindlustusseltsist.

Swedbank Liising AS juhatuse liikme Sven Jürgenson teavitas oma 22.05.2009.a. e-kirjas Konkurentsiametit, et vastavad täiendused on pakkumistesse lisatud. E-kirjale

lisatud näidispakkumises sisaldus lause „Liisinguandja aktsepteerib kõiki Eestis ametlikku tegevusluba omavaid kindlustusseltse ja nende filiaale ning finantseerimistingimused ei ole seotud ega sõltu liisinguvõtja poolt valitud kindlustusseltsist.“

V Õiguslik hinnang

5.1 Konkurentsiseaduse § 4 kohaldamine

Taotluse esitaja taotles Konkurentsiameti poolt järelevalve teostamist küsimuses, kas Swedbank AS-i ja Swedbank Varakindlustuse AS-i tegevuses on tuvastatavad keelatud kokkulepped (KonkS § 4). Taotluse esitaja märkis, et ettevõtjale on keelatud tegevus, mille sisuks on teatud konfidentsiaalse teabe abil eeliste loomine turul osalemiseks (oma valitsevat seisundit ära kasutades) ning seeläbi konkurentsi ebaõiglaseks mõjutamiseks, mille tagajärjeks on turul osalejate turult välja tõrjumine.

Konkurentsiseaduse § 2 lg 3 kohaselt võib lugeda üheks ettevõtjaks samal kaubaturul tegutsevaid ühte kontserni kuuluvaid ettevõtjaid või teisi valitseva mõju kaudu üksteisega seotud ettevõtjaid, kui nende ettevõtjate vahel puudub konkurents.

Swedbank AS on Swedbank Varakindlustuse AS-i ja Swedbank Liising AS-i ainuomaniku Hansa Capital AS-i ainuomanik. Swedbank Varakindlustuse AS ja Swedbank Liising AS kuuluvad Swedbank AS kontserni. Tulenevalt nende ettevõtjate põhitegevusest ei konkureeri nad üksteisega ning Swedbank AS ja Swedbank Liising AS tegutsevad üksnes Swedbank Varakindlustuse AS-i kindlustusagendina. Sellest tulenevalt tuleb Swedbank AS, Swedbank Varakindlustuse AS ja Swedbank Liising AS lugeda KonkS § 2 lg 3 alusel üheks ettevõtjaks.

KonkS § 4 lg 1 kohaselt on keelatud konkurentsi kahjustava eesmärgi või tagajärjega ettevõtjatevaheline kokkulepe, kooskõlastatud tegevus ja ettevõtjate ühenduse otsus. Ühe kontserni sisesed kokkulepped ei ole eelpool toodud arvestades ettevõtjatevahelised kokkulepped ja neile KonkS § 4 ei kohaldu. Lähtudes eeltoodust ei kohaldu KonkS § 4 Swedbank AS-i, Swedbank Varakindlustuse AS-i ja Swedbank Liising AS-i vahel sõlmitud kokkuleppele ning menetlus tuleb nimetatud küsimuses lõpetada seoses seaduse rikkumise tunnuste puudumisega.

5.2 Kaubaturg ja Swedbank AS-i seisund kaubaturul

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi *asendatavate*) kaupade käibimise ala kogu Eesti territooriumil või selle osal.

Lähtuvalt esitatud taotluse sisust ja selles käsitletud probleemidest on käesolevas haldusmenetluses vaatluse all eeskätt Swedbank AS-i tegevus liisingu ja kahjukindlustusega seotud tegevusaladel. Kuigi nii liisingu kui ka kahjukindlustusega tegelevad eraldiseisvad juriidilised isikud Swedbank Liising AS ja Swedbank Varakindlustuse AS, käsitletakse neid ettevõtjaid peatükis 5.1 nimetatud põhjustel edaspidi koos Swedbank AS-ga kui ühte ettevõtjat.

KonkS § 13 lg 1 kohaselt omab turgu valitsevat seisundit KonkS tähenduses ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi omamist eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Swedbank on ülekaalukalt suurim finantsasutus Eestis, tema turuosa ületab Eestis paljude finantsteenuste osas 40% (vt täpsemalt ptk 1). Finantsinspeksiooni andmete kohaselt¹¹ moodustas 2008. aastal Swedbank AS-i osa pankade koondlaenuportfelli mahust 46%, s.h oli Swedbank AS väljastanud 40% äriühingute laenudest ja 47% eraisikute laenudest. Swedbank AS-i osa hoiuste kogumahust moodustas 48%, s.h äriühingute hoiuste osas 43% ja eraisikute hoiuste osas 56%. Eesti Liisingühingute Liidu 2008.a. andmete kohaselt omas Swedbank Liising AS uusmüügi osas (vallas- ja kinnisvara uusmüük) 44%-st turuosa. Nimetatud näitajad viitavad võimalusele, et Swedbank AS võib omada erinevatel finantsteenuste kaubaturgudel turgu valitsevat seisundit. Sealjuures võib Swedbank AS omada turgu valitsevat seisundit käesoleva juhtumi seisukohalt erilist tähtsust omavas liisingu pakkumises, kus ta omas 2008. a. 44%-list turuosa. Konkurentsiamet mõnab, et kuigi pelk turuosa suurus ei ole üldjuhul piisav näitaja tuvastamiseks turgu valitseva seisundi olemasolu, tuleb siinkohal arvestada Swedbank'i turupositsiooni tervikuna ja tema väljaarendatud infrastruktuuri ulatust. Arvestades, et Swedbank parandas menetluse kestel oluliselt konkurentsiolukorda, jätab Konkurentsiamet küsimuse kaubaturgude täpsetest piiridest ning Swedbank AS-i võimalikust turgu valitsevast seisundist mõnel kaubaturul lahtiseks.

Swedbank Varakindlustuse AS-i turuosad kahjukindlustuses viitavad turgu valitseva seisundi puudumisele. Finantsinspeksiooni andmete kohaselt kogus Swedbank Varakindlustus AS 2008. aastal 14% kahjukindlustusseltside poolt kogutud maksetest (2007.a - 10%). Teised suurima osakaalu maksetest kogunud kahjukindlustusseltsid olid 2008.a. If P&C Insurance AS 28%-ga (2007.a. - 31%) ja ERGO Kindlustuse AS 21%-ga (2007.a. - 23%), Swedbank Varakindlustus AS oli suuruselt kolmas kahjukindlustusselts. Maismaasõidukite kindlustuse osas oli Swedbank Varakindlustuse AS-i poolt kogutud maksete osakaal kahjukindlustusseltside seas 25% (2007.a - 18%) ning liikluskindlustuse osas 6% (2007.a - 3%). Maismaasõidukite kindlustuse osas oli Swedbank Varakindlustus AS suurim kahjukindlustusselts, talle järgnesid If P&C Insurance AS 22%-ga (2007.a - 26%) ja Ergo Kindlustuse AS 20%-ga (2007.a. - 23%). Liikluskindlustuse osas jagas Swedbank Varakindlustuse AS 7-8. kohta, kusjuures suurimad kahjukindlustusseltsid olid selles osas If P&C Insurance AS 27%-ga (2007.a - 28%) ja Ergo Kindlustuse AS 22%-ga (2007.a. - 23%). Seega,

¹¹ Eesti finantsteenuste turg seisuga 31.12.2008, lk 17-24,
http://www.fi.ee/failid/ylevaade_12_2008.pdf

Swedbank Varakindlustuse AS-i turuosad kahjukindlustuses on oluliselt väiksemad, kui KonkS §-s 13 lg 1 sätestatud 40% ning teised kindlustusseltsid omavad võrreldavaid turuosasid. Konkurentsiamet jätab ka siinkohal kaubaturgude täpsed piirid otstarbekuse kaalutlusel määratlemata ja kasutab turuosasid pelga indikatsioonina turgu valitseva seisundi olemasolu tõenäosuse hindamiseks. Swedbank AS on 16.06.2008 kirjas märkinud, et ei Swedbank AS ega tema kontserni kuuluv Swedbank Varakindlustus AS ei oma turgu valitsevat seisundit ühelgi kindlustustegevust puudutaval kaubaturul. Kui ei ole turgu valitsevat seisundit, siis ei saa seda seisundit ka kuritarvitada, järelikult on kaebuses esitatud süüdistused alusetud. Pidades eeltoodu põhjal täiesti usutavaks, et Swedbank'i kontsern ei oma tõepoolest kahjukindlustusega seotud kaubaturgudel turgu valitsevat seisundit, peab Konkurentsiamet vajalikuks selgitada, et turgu valitseva seisundi olemasolu neil kaubaturgudel ei ole ka vältimatult vajalik taotluses silmas peetud seaduserikkumiste toimepanemiseks. Konkurentsiamet ei nõustu Swedbank'i seisukohaga, et kuna Swedbank'i kontsern ei oma turgu valitsevat seisundit ühelgi kindlustustegevust puudutaval kaubaturul, siis ei saa seda seisundit ka kuritarvitada. Konkurentsiamet peab oluliseks märkida, et turgu valitseva seisundi kuritarvitamine võib seisneda ka sellises tegevuses, kui ettevõtja, omades turgu valitsevat seisundit ühel asjaomasel kaubaturul, üritab kasutades oma turujõudu ja konkurentsi kahjustavaid meetmeid tugevdada oma positsiooni turul, kus ta veel ei oma turgu valitsevat seisundit. Seega, antud juhul ei oma olulist tähtsust asjaolu, et Swedbank ei oma turgu valitsevat seisundit just nimelt kahjukindlustusteenuste kaubaturgudel. Turgu valitseva seisundi kuritarvitamise tuvastamiseks oleks piisav turgu valitseva seisundi omamine mõnel liisinguga seotud kaubaturul, kus eksisteeriva turujõu kuritarvitamise teel kahjustataks konkurentsiolekorda mõnel kahjukindlustusega seotud kaubaturul.

5.3 Hinnang Swedbank'i tegevusele

Taotluses on Swedbank'le ette heidetud turgu valitseva seisundi kuritarvitamist klientide suunamisel AS-ga Swedbank Varakindlustus varakindlustuslepingute sõlmimisele. Eelkõige on silmas peetud väidetavalt soodsamate liisingutingimuste (intressimäär või lepingu sõlmimise tasu) pakkumist juhul, kui kindlustusleping sõlmitakse sama kontserni kuuluva Swedbank Varakindlustus AS-ga.

Konkurentsiamet märgib, et kuigi taotluse esitaja on toonud mõned näited võimaliku kuritarvituse kohta, ei sisaldanud taotlus teavet konkreetsete episoodide kohta koos vastavate klientide andmetega. Andmeid selliste konkreetsete episoodide kohta ei ilmnenu ka hiljem menetluse käigus. Ka käesoleva menetluse käigus Swedbank'i poolt esitatud andmetest ei leidnud kinnitust taotluse esitaja väited, et liisingulepingu sõlmimisel tehakse soodustusi nendele klientidele, kes sõlmisid kindlustuslepingu Swedbank Varakindlustus AS-ga. Konkreetsete episoodide kohta käiva teabe puudumisel kontrollis Konkurentsiamet, kas Swedbank Varakindlustuse AS-ga kahjukindlustuse lepingu sõlminud klientidele pakutud intressimarginaal on olnud keskmiselt soodsam või mitte. Kontrolli tulemusena ilmnis, et tegelikult olid Swedbank Varakindlustuse AS-ga kahjukindlustuse lepingu sõlminud klientide intressimarginaalid perioodil 01.01.2007 – 30.06.2008 [...]. Nimetatud andmed viitavad taotluses silmas peetud seaduserikkumise vähemalt massilise toimepanemise puudumisele, sest juhul kui Swedbank oleks siiski pakkunud AS-ga Swedbank

Varakindlustus liikluskindlustuslepingu sõlminud klientide massiliselt soodsamaid tingimusi, oleks see pidanud kajastuma ka keskmiste intressimarginaalide võrdluses.

Taotluse esitaja heidab Swedbank'le ette seda, et tarbijatele ei tutvustata alternatiivseid (näiteks ka soodsamaid) pakkumisi ja võimalusi. Konkurentsiamet märgib, et Swedbank (s.h Swedbank Liising AS) tegutseb kindlustusagendina. Kindlustustegevuse seaduse § 129 lg 2 kohaselt on kindlustusagendi tegevus isiku vahendusega tegelemine, mille puhul esindatakse volituse alusel ühte või mitut kindlustusandjat. Mitme kindlustusandja esindamine on lubatud üksnes tingimusel, et nende kindlustuslepingud ei ole konkureerivad. Kindlustuslepingud ei ole konkureerivad, kui need sõlmitakse kindlustustegevuse erinevate liikide või alaliikide kohta. Seega, Swedbank'il ei ole kindlustustegevuse seaduse § 129 lg 2 kohaselt võimalik teiste kindlustusseltside pakkumisi klientidele esitada. Lisaks, Konkurentsiameti hinnangul ei anna ka konkurentsiseaduse sätteid antud juhul alust Swedbank'ilt nõuda, et ta vahendaks klientidele oma konkurentide teenuseid. Konkurentsiameti hinnangul on piisav, kui Swedbank on oma kliente teavitanud, et neil on õigus valida neile sobiv kindlustusselts ja et finantseerimistingimused ei ole seotud ega sõltu liisinguvõtja poolt valitud kindlustusseltsist.

Taotlejat esindava advokaadibüroo poolt 14.01.2009 esitatud arvamuse kohaselt piisab turu valitseja kuritarvituste tuvastamiseks turul selliste tendentside tuvastamisest, mis ei saa ilmnedagi vaba konkurentsi tingimustes. Arvamus on sellisteks tendentsideks loetud eelkõige Swedbank'i tavatult kiiret kasvu kahjukindlustuses. Konkurentsiamet leiab, et taolised tendentsid võivad küll teatud olukordades tõepoolest kaudselt tõendada kuritarvituse eksisteerimist, kuid antud juhul ei saa Swedbank Varakindlustuse AS-i kiire kasvu põhjal sellist järeldust teha. Swedbank Varakindlustuse AS-i kiirel kasvul võib olla ka rida teisi, seaduslikke põhjuseid, sealhulgas näiteks Swedbank'i kontsernist tulenev sünergia. Hinnates seda koosmõjus asjaoluga, et otsesid tõendeid seaduserikkumise kohta menetluse käigus ei ilmnenud ning Swedbank'i poolt klientidele pakutavad intressimarginaalid ei andnud tunnistust massilisest Swedbank Varakindlustuse AS-ga lepingu sõlminute eelistamisest, leiab Konkurentsiamet, et Swedbank Varakindlustuse AS-i kiire kasv iseenesest ei tõenda turu valitseva seisundi kuritarvitamise olemasolu.

5.4 Konkurentsiolekorra parandamine

Konkurentsiamet märgib, et taotluses käsitletud erinevate kaupade sidumine viisil, kus ühe kauba hind sõltub sellest, kas teist kaupa ostetakse sama kontserni kuulvalt ettevõtjalt, võib olla vastuolus konkurentsiseadusega juhul, kui sellist äritegevust teostab turu valitsev ettevõtja. Iseenesest ei ole turu valitseval ettevõtjal keelatud erinevaid kaupu korraga müüa, kuid sellise müügi korral tuleb tagada, et seda tehes ei kahjustataks konkurentsi. Arvestades Swedbank poolt klientidele pakutavate teenuste valikut, ei ole samuti keelatud erinevaid, antud juhul kahte kaupa (liisingut ja kindlustust) korraga müüa, kuid Swedbank peab tagama, et seda tehes ei kahjustataks konkurentsi, sealhulgas ka turgudel, kus ta ei oma turu valitsevat seisundit. Sealjuures tuleb vältida mitte üksnes otsest kaupade sidumist, vaid ka selle kaudsemaid vorme, mis rajanevad tarbija vähese teadlikkuse ja/või tähelepanelikkuse ärakasutamisel. Swedbank peab hoolt kandma, et tehingu tingimused ja valikuvõimalused on tarbijale adekvaatsel viisil teatavaks ja arusaadavateks tehtud.

Menetluse käigus viis Swedbank Konkurentsiamet ettepanekul oma liisingu pakkumise vormidesse täiendused, kust nähtub, et finantseerimistingimused ei ole seotud ega sõltu liisinguvõtja poolt valitud kindlustusseltsist. Swedbank Liising AS juhatuse liikme Sven Jürgensoni 22.05.2009.a. e-kirja kohaselt täiendati pakkumisi lausega „Liisinguandja aktsepteerib kõiki Eestis ametlikku tegevusluba omavaid kindlustusseltse ja nende filiaale ning finantseerimistingimused ei ole seotud ega sõltu liisinguvõtja poolt valitud kindlustusseltsist.“ Konkurentsiameti hinnangul annab selline teave kliendile piisava selguse ja kindlustunde tema vabaduse kohta kindlustusseltsi valikul ning minimeerib võimaluse, et väheteadlikele klientidele jääb ekslik mulje, justkui oleks Swedbank'i poolt esitatud liisingu- ja kindlustuspakkumised omavahel mingil viisil seotud. Swedbank on seega konkurentsiolukorda oluliselt parandanud.

Konkurentsiamet tõdeb, et Swedbank'i tegevus kahjukindlustuse valdkonnas on viimase ligi kolme aasta jooksul kiirelt arenenud ja tema turuosa on pidevalt kasvanud. Konkurentsiamet peab usutavaks, et sellise tendentsi objektiivseks põhjuseks võib olla pangateenuste osutamiseks väljaarendatud teenindusvõrgu ja internetipanga olemasolu. Pangateenuste jaoks väljaarendatud teenindusvõrgu ja kontsernisisene sünergia kasutamine võib anda Swedbank'le eelised teiste kindlustusandjate ees. Sellises olukorras peab Konkurentsiamet äärmiselt oluliseks, et Swedbank tegevus oleks vastavuses konkurentsiseadusega ning neid eeliseid ei kuritarvitataks.

5.5 Menetluse lõpetamine

Eeltoodust ilmnes, et Swedbank on menetluse kestel konkurentsiolukorda oluliselt parandanud, lisades liisingupakkumistesse teabe selle kohta, et finantseerimistingimused ei ole seotud ega sõltu liisinguvõtja poolt valitud kindlustusseltsist. Konkurentsiamet leiab, et Swedbank on konkurentsiolukorda oluliselt parandanud ning menetluse jätkamine ei ole otstarbekas. Lähtudes eeltoodust tuleb menetlus lõpetada KonkS § 4 võimaliku rikkumise osas seoses seaduserikkumise tunnuste puudumisega ja KonkS § 16 osas seoses konkurentsiolukorra olulise parandamisega Swedbank'i poolt.

Lähtudes eeltoodust ja arvestades KonkS § 63⁴lg 1 p-e 1 ja 3

Otsustan lõpetada 29.04.2008.a. taotluse alusel alanud järelevalvemenetlus AS-i Swedbank ja Swedbank Varakindlustus AS-i tegevuse suhtes

- 1. KonkS § 4 väidetava rikkumise osas seoses konkurentsiseaduse rikkumise tunnuste puudumisega;**
- 2. KonkS § 16 väidetava rikkumise osas seoses konkurentsiolukorra olulise parandamisega.**

Käesoleva otsuse peale võib esitada haldusmenetluse seaduses sätestatud korras vaide Konkurentsiameti peadirektorile või kaebuse Tallinna Halduskohtule 30 päeva jooksul otsuse teadasaamise päevast.

Märt Ots

Peadirektor

Ärakiri on Konkurentsiameti 14.09.2009 otsuse nr 5.1-5/09-0039 originaaliga samane.
Ärakirjas on ärisaladuseks loetud teabe asemel kasutatud tähist [...].

06.10.2009.a.

Anna Mazur, Konkurentsiameti konkurentsitenistuse järelevalveosakonna nõunik